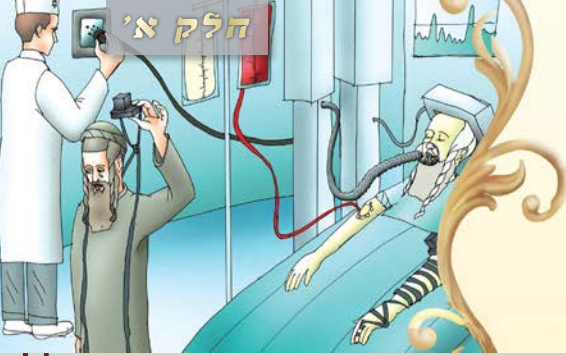

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה – לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

מתיקות הויסנים

איך נצייל את הבית מה'משבר'?

בילדותי, קש'למדת בתלמוד תורה ילדים היו תמיד מתנבלים אלי ומציקים לי מאוד, פ'עבר תקופה ממשכת של הצקות החלטתי להגן על עצמי והייתי עונה למחרפי ומשפיל אותם כנגד מה שהם היו משפילים אותי. כלם התרגלו למציאות החדשה שאי אפ'ט' לפנע בי.

רק חבר אחד לא רצה להשלים עם המציאות הזאת והחליט ללחם בי בכל כוחו ומרצו ולהחזיר אותי למצב המשפ'ל שהיה לי, למשך כשנה תמימה התאמצתי שלא להכנע לו, עד שלקראת המבחנים לשיבות - כנראה בגלל הלחץ הנוסף של המבחנים - נכנעתי ונפ'לתי ל'משבר' עקב רדיפותיו שלא פסקו.

ה'משבר' גרם לי שלא ללקח להבחן בשיבות, רק לשיבה אחת הלקתי להבחן וגם שם לא ידעתי לענות על השאלות. כך יצא שלא היה לי ישיבה להכנס אליה ומחדש ללול עד אמצע אותה שנה נשארת בבית, ומיום ליום מצב רוחי הלך וד'עה.

אחרי פורים נעניתי לבקשתו הישנה של אבי שהיה חוזר ודורש ממני לבוא ללמוד אתו בכולל, והייתי לומד עמו ספרי מוסר למשך כחצי שעה ואחר כך היינו לומדים 'טור שלחן ערוך' והדבר החל להחזיר לי את הרוח חיים. עד שיום אחד כאשר חזרתי מהכולל פגשתי למוז' עיני לא פחות ולא יותר את אותו חבר שהיה רודף אותי.

בכל החצי שנה שיבתי בבית לא חשבתי על מארע כזה שאפגש אותו ולא הייתי מוכן לקח לכן ברגע הראשון שראיתי אותו לבי החל ללקח מרב פ'סע והושבתי מה לעשות כעת, אך איר' שהוא מצאתי את עצמי עובר למדרכה השניה כדי להתעלם ממנו.

כנראה שעד שעברתי למדרכה השניה המשך המעשה בעמוד ד'

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מדוע נשרפים בתיים?...

ומעשה שהגיע לאזני באחד מהמתגוררים שם שנ'גש לרבו ואמר לו: יש לי צער עצום מהשרפה הזאת, ויותר מהצער שיש לי מהנוק שנגרם לביתי אני נרעד מכך שהגמרות שלי נשרפו, אומר לו רבו: אומר לי, האם יש לך מריבה עם אדם כל שהוא? והלה השיב שהוא לא צער אף אדם, רק אחרים צערו אותו.

רבו הבין עם מי הוא מדבר, וחקר אותו מה הם העולות שעושים לו, והתברר שהוא עסוק במחלוקת על ר'שה עם קרובי משפחתו ובנימים האחרונים הוא הגדיל לעשות ושלח אדם שיגרים 'קצר חשמלי' בכל הבנין של אחד מקרובי משפחתו, דבר שגורם לצער ובחילה גדולה לכל המשפחות המתגוררות שם. ויום לפני שארעה השרפה - בעל מחלוקתו אף אשפו בבית החולים מהתקף לב שארע לו.

עקב הרדיפות שהוא עובר ממד'ענינו. כששמע זאת הרב אמר לו: הנה לפניך ההסבר מדוע קרה השרפה הנוראה הזאת לך ולשכנך.

כי 'אוי לר'שע ואוי לשכנו', וכמו שאצל קרח שכניו לקו כיון שהם ש'בחו את מעשיו, כך כאן שכניו לקו משום ש'מסתמא הם מעריכים ומשבחים אותו על עסקו בתורה, אף על פי שהוא תלמיד חכם שאין בו דעת שאמר ע'ליו במדרש (ויק"ד א טו): נבלה טובה הימנו.

לכן אמר לו הרב: ראוי לך לבכות על מה שצערת את הבריות במקום לבכות על הספר שנשרף, כי 'ספר תורה' הוא שני דברים - 'ספר' ו'תורה', ובמקום לבכות על ה'ספר' שנשרף, ע'ליו לבכות על מה שצער את חברו ש'היהודי הוא ה'תורה' בעצמה, וחישוב יותר ממנה, שהרי על התורה שנשרפת אסור לחלל שבת ועל היהודי מחללין את השבת אפלו על ספק פקוח נפש.

"וישכב במקום ההוא... והנה ה' נצב עליו". הנה, אצל האבות מצינו שה' התגלה אליהם בקהין וברכם ואלו אצל יעקב אבינו ה' מתגלה אליו בחלום ומברכו, וצריך להבין מה הסבה בכך שדוקא בזמן השנה ה' התגלה אליו ולא בכל השנים שישב בבית שם ועבר ועסק שם בתורה?

ועוד, שכתוב: "וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" ופרש רש"י, אלו ידעתי לא ישנתי וקשה, הרי מהפסוקים מוכח שהקין והתעורר באמצע שינתו ואמר זאת והמשיך לישון, שהרי לאחר מכן נאמר "וישכב יעקב בבקר" ופרש התרגום שאז השכים משנתו, וצריך להבין מדוע המשיך בשנתו ולא קם מיד כשהקין וגלה ש"יש ה' במקום הזה"?

ובמדרש (בר"ד טו טו) איתא: "וייקץ יעקב משנתו" - 'ממשנתו', וצריך להבין האם יש קשר בין ה'שנה' ל'שנון' הנקראים באותו לשון? ומצינו בדברי חז"ל שאמר (עריבין סה) שהלילה נברא לשנה, ומאידך אמרו שהלילה נברא ללמוד. ובפשוטו יש לפרש שאינה סתירה, אלא לצדיקים כדוד מלכנו - הלילה נברא מיעד ללמוד, ולאנשים פשוטים - הלילה נברא לשנה. אבל עדין לא מוכן כל צרכו, שאם פן היה לחז"ל לפרש את דבריהם שזה נאמר לצדיקים וזה נאמר לאנשים פשוטים?

מי נזוק ועל מה צועק

ולחבין הענין עלינו להתבונן במעשה שארע זה עתה, שעלתה אש ועשן בבתים רבים בירושלים עיר הקדש והיה שם 'קצף' רב שהזכיר את קצפו של ה'. ועלינו לפשפש במעשינו ולחבין מדוע ארע כדבר הזה, שהתקום דברי הנביא ירמיה: "פלה ה' את חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון ותאכל יסדתי".

שיחה קלה המכרעת

ובקהשר למארע זה הקה נתבונן דבכרי חז"ל (סנהדרין צב) שאמר: 'כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה אש אוכלתו'. וצריך להבין: א. מדוע הפליגו חז"ל להזהיר דוקא על למוד 'בלילה' ובפית? ב. קצת קשה הלשון שאמר: 'שאינ נשמעים בו דברי תורה' ולא אמרו 'שאינ משמיעין בו דברי תורה'? ג. צריך להבין האם 'אש אוכלתו' מוסב על הבית או על האדם?

אלא שבמשך היום האיש עוסק בתורה ובמלאכתו, ועקר הנסיונות הם בלילה כשבא לביתו ופוגש את ילדיו ואת בני ביתו שעליו להתנהג אליהם בכבוד ולשמחם. ודרשו חז"ל (תנ"ך) על הפסוק: "ומגיד לאדם מה שחיו" אפלו שיחה יתרה שבין איש לאשתו מגידין לו לאדם בשעת מיתה. כי בשיחה קלה אדם

יכול לרומם את אשתו ולשמחה, כגון על ידי שישיבה על שמכינה מאכלים וטורחת בגדול הילדים ובכותה קים כל הבית והצלהותיו.

ולעמת זאת בשיחה קלה אדם יכול להשפיל את רוחה של אשתו עד עפר, כגון כשאמר לה שהיא אשמה בפשלונו של הבית וכדומה ח"ו. וזה שאמרו חז"ל שצריך שיהיו 'נשמיעין' דברי תורה 'בבית' 'בלילה', שהנהגות שהאדם מתנהג בהן ורוחו לבית בלילה צריכות להיות הנהגות של התורה שעסק בה במשך כל היום, והם הנהגות של הארת פנים ומדות טובות. וכשתנהג כך דברי התורה מתקנים וממדרים בבית ונדרים ב'נשמיעין' מאליהם.

זהירות. אש בוערת!

והראוי הוא שגם בשיחות חלין שמדבר בביתו יכליע דברי תורה, וכגון כשמורה

לכניו לעלות לישון יאמר: 'קצת בלם עולים לישון כמו יעקב אבינו שגשג לישון אחרי ארבע עשרה שנות למוד התורה', וכו' וקיים "ושננתם לבניך" ש"ושננתם" הוא מלשון שנה משום שצריך לבוא מהשנה לידי שנון וחוקק האמונה כדלהלן.

אבל כשמדבר דברי גנאי כלפי אשתו המחלישים את דעתה, הרי שעליהם אמרו חז"ל: 'איש ואשה - שזכו שכינה ביניהם, לא יכו - אש אוכלתו', שכיון שהשכינה סרה מהם - סר מהמלים איש ואשה אותיות י-ה ונותר בהם 'אש' 'אש' הניו שהם פוגעים זה בזה במלים קשות ופוגעות הקשות ללב כגחלי אש, והתנהגות זו גורמת גם לאש כפשוטו האוכלת את ביתם חלילה. ונמצא לפי זה שדברי חז"ל 'אש אוכלתו', מוסבים גם על האישה והאשה וגם על ביתם.

הנתיקות שמסתתרת בהסתרה

על כל השנים שנתן לו לעסק בהם בתורה, וכך עלינו לנהג בכל לילה בעת עלותנו על יצועינו: לערוך דקה של הודאה לה' יתברך על כל החסדים שעשה עמנו ועם בני ביתנו ועם כל עמו בית ישראל, ולקיים "וישתחו ישראל על ראש המטה" בהשתחויה על מסתנו לפני בוראנו.

וכעת יובן מה ששאלנו בתחלת דברינו,

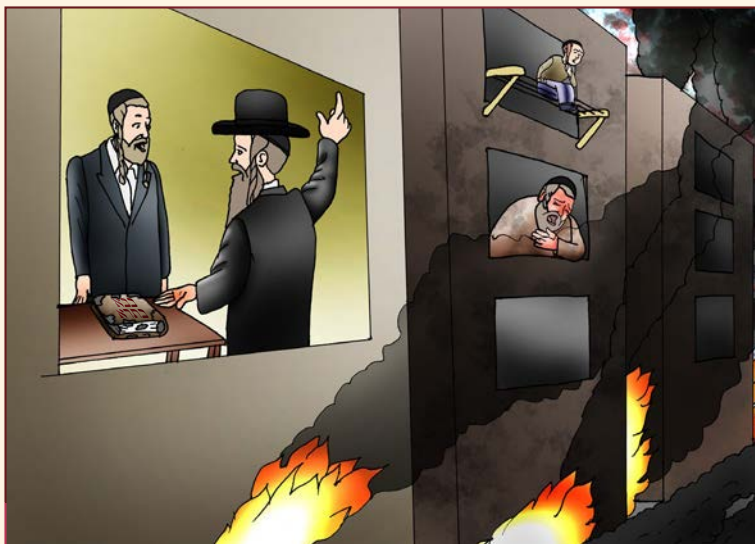
יעקב לא פחד אפלו מלבן בכל השנים ששהה אצלו לאחר מכן. אם כן מדוע יתרא מהחיות? אלא יש לפרש שהוא שם אכנים מראשותיו כדי למדנו לקח, שאדם צריך לשמר את עצמו בלילות מכל רע שלא להזיק ושלא להזיק, כמו ששנינו (ב"ק כו.) 'אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן'.

כמו כן שיעקב אבינו נגש לישון הודה לה'

בשינתו של יעקב למדנו איך אנו ראוים לנהג כשאנו נגשים לישון, שיעקב שם אכנים מראשותיו כדי להגן על עצמו מהחיות הרעות.

ולכאורה קשה, מדוע יחשש יעקב מהחיות הרי החיות לא פוגעות אלא במי שיש חטאים בידו, כמו שמצינו בקין שאחרי שחטא חשש מהחיות שיהרגנהו (עי' רש"י בראשית ד יז), והלא

לכחות על הגמרא או על החבר?

בציור שלפנינו: בתים רבים עלו באש ונזקו מעשן השרפה. 'מכבי האש' מכבים את הדלקה ומצילים את התושבים קשאחד מהם יושב על זיו שבמרפסת ביתו. אחד מהדברים אומר לתלמיד חכם, שיתר מפה שפואב לו על שרפת ביתו כואב לו על שרפת הגמרות. לאחר הקירה התלמיד חכם לא קבל את דבריו והצביע לו על חברו השוכן בבית החולים שהוא קדוש בקדש התורה והתפליו, כמופיע **בציור שבכותרת הגליון.**

למה מרמו הקצף שיצא מהשרפה?

מדוע לא קבל התלמיד חכם את דבריו של בעל הגמרות?

ההסבר המלא לציורים והתשובה לשאלות במאמר: 'מדוע נשרפים בתים?...'

מתיקות שיהי

תפילות

רבנו של עולם, מודה אני לפניך על שהבאת לי את מתנת חיי וקנימת בי אם אסק שמים שם אמה - שהורדתי לחיות בעולם הזה, ואמה תקים בי "ואציצה שאול הנה", כך שתקניני לתחית המתים. וברחמיך תרבים הצלתי ממחלות, יסורים ומכאובים, ובך הצלתי מלהיות משועבד כעבד לרופאים ולסמי מרפא ומלהיות מתק למשת חלי חלילה.

אנא ה', ונני לתכיר בחסדיך הגדולים הללו ולהודות לך עליהם בכל עת. ומתוך שאכיר בחסדיך, אכיר גם בחסדים שעושים לי בני ביתי וחברי, ואדע נאמנה שכל זמן שיש לבני ביתי טענות על התנהגותי כנראה שאיני מתנהג כשורה, ואף אם נדמה לי שאין בי את העולה שהם טוענים שאני נגוע בה, כנראה שיש בי עולות אחרות, וכשאתקנם אהיה רצוי לפניך באמת. אמן סלה.

מרצונו - עליו לקבל זאת בשמחה, כמו שיעקב קבל בשמחה את הנהגת ה'. כי באמת רק ה' יודע מהו הטוב ביותר לאדם, כמו שאכן מלאה יצאו לו גדולי האמה, כמשה ואהרן, כהנים ולוים, דוד מלכנו ושושלת בית דוד.

השמואות. וכן התפלל על הארבע גלויות שעתידים בניו לגלות, כפי שנרמז לו בחלומו במלאכים שעלו וירדו בסלם (בר"ר טו). וזוהי מעלה מיוחדת שמצינו במיוחד ביעקב אבינו שעבד את ה' גם בעת השנה.

ה' הולך עמך!

וכזה יובן מדוע יעקב המשיך לישון גם אחרי שגלה ש"יש ה' במקום הזה", כי זה היה תפקידו לגלות את ה' גם "במקום הזה" - בתוך השנה וההסתרה.

ואכן בשנים שיעקב היה אצל לכן הוא היה שרוי זמן רב בהסתרת פנים מאת ה', שלא התגלה אליו גם בזמנים הקשים כשלבן רמה אותו, והיה נחון בצרה ובמצוקה. וזאת כדי שגלמד מיעקב אבינו חזק גדול, שגם כאשר אנו שרויים בחשכה ובהסתרת פנים חלילה, עלינו לזכר כי "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי", ובכל מקום נמצא אתנו ה' יתברך.

וה' סבב שלבן אף יצליח לרמותו ולתת לו את לאה במקום רחל, אף על פי שגם יעקב היה ערמומי, כמו שאמר יעקב לרחל כלפי לכן אביה: 'אחיי אני ברמאות', ואם כן בדרך הטבע יעקב היה אמור לגלות את הרמאות הזאת ולסכל את תכניתו של לכן. אבל ה' מנע זאת ממנו כדי ללמדנו, שגם כשנראה לאדם שטוב לו דבר מסוים וה' עושה לו בהפך

שגודאי לאברהם אבינו ה' התגלה בהקיצ ממש, אבל הזמנים שה' התגלה אליו היו הזמנים שבהם הוא עסק בחסד. וכמו כן אצל יעקב ה' לא התגלה אליו בזמנים שהוא עסק בתורה - כי אז היה קרוב לה' מצד התורה - ורק בזמנים של שפלות שהיה בדרך, אז ה' התגלה אליו.

תפלה שעל המטה

ולא התגלה אליו אלא בזמן השנה, כי אמרו חז"ל (פסחים פח). לא כאברהם שקרא לה' ה', ולא כיצחק שקראו שדה, אלא כיעקב שקראו בית. הינו שתפקידו של יעקב היה ללמדנו דעת שגם בזמנים של טבע - כשאנו נמצאים בתוך ביתנו ה' עמנו, לכן ה' התגלה אליו בשנתו, כדי ללמד אותנו שגם בזמן השנה והמצוקה ה' אתנו. כמו שאומר המדרש (בר"ר טו ב), ששינתו של יעקב היתה לו זמן של מצוקה, שהמלאכים הציקו לו בשנתו.

ועל יעקב נאמר: "בהתהלךך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך" - שהיה הולך, וישן, ומתעורר - עם מחשבות על ה', וקיים "יעלו חסידים בכבוד וירננו על משכבותם... לעשות נקמה בגוים תוכחת בלאמים", הינו שכשעלה לישון היה מרגיש על משכבו ולוחש תפלות לפני ה' [כאנשים המרגישים על חבריהם בלחש] על כך שהוא עומד ללכת אל לכן שרצה לעקר את הכל. ובקש מה' שיציל אותו ואת זרעו מיריו

מתיקות השנה המשבחה

וישאל השואל, מדוע הטיב ה' יתברך בטוב האדם שהוא נצרך לישון שעות רבות עד שחלק נכבד מאוד מימי חייו עובר בשנה? ויש לפרש שהשנה מחזקת את אמונתנו שה' עתיד להחיות את המתים, שכשם שבכל יום ה' משיב לנו בחמלה רבה את נשמתנו כשהיא מחדשת אחרי ששכנו זמן רב על מסתנו בשנה שהיא אחד מששים במיתה, שהרי בשעת השנה איננו יודעים מהמתרחש סביבנו - כך עתיד הוא להחיות את המתים.

ולכן בכל יום אנו מברכים בברכת 'אלקי נשמה' על תחית המתים, וחומתים 'המחזיר נשמות לפגרים מתים' כי הקימה מהשנה מזכירה לנו את חסד תחית המתים.

ובלמוד התורה בעצמו אנו לומדים את החסד שה' עתיד להחיות את המתים, כמו שדרשו חז"ל (ברכות טו: ע"ד) מנין לתחית המתים מהתורה; אם כן בלמוד התורה אנו מגלים את הדעת תורה הטמונה בזמן השנה והיא הדעת שהמתים עתידים לקום לתחייה.

שהרגישו עצמם שפלים כ"עפר ואפר", וכן מעלתו של משה רבנו היתה שפלותו כמו שנשתבח: "האיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

כמה אפשר לישון?!

ולפי זה מבארים היטב שתי השיטות בגמרא לגבי הלילה, שמי שזוכה - עוסק בתורה בלילה ו'למודו הוא שינתו', שדרך התורה הוא בא לגלות את הדעת של ה' השנה, הינו שמגלה מהתורה את חסד ה' שמפרנס ומכלכל אותנו ברוחני ובגשמי גם בזמנים של שנה, ומגלה את הדעת של השפלות הנלמדת מהשנה.

ומי שלא זוכה, ישן בלילה, ו'שינתו היא למודו' - שמשנתו הוא מגלה דעת תורה להכיר בחסדי ה' שעליו שון אותו גם בזמני השנה ומכיר בשפלותו על ידי שינתו. וכמו שמוכח מפרוש רש"י שאומר שיעקב אמר 'אלו ידעתי לא ישנתי', שמשמע מכך שכל זמן שהאדם לא יודע את ה' השנה תוכל ללמודו דעת והכרה בה'.

משינתו של יעקב אבינו אנו למדים את 'משנת השנה', כי לא לחנם השנה והשונן הם דומים בשמם אלא משום שהלמוד עצמו הוא על מנת לגלות בו את חסד ה' שבשנה שמפרנס ומכלכל אותנו ברוחני ובגשמי גם בזמנים של שנה, שכשם שבשנה אנו ביד ה' ובאותו זמן הוא מטפל בנו ומכניס ויטמינים נפלאים לגופנו בלי שאנו יודעים מה מתרחש עמנו. כך עלינו לדעת שגם ברוחני, כאשר אנו עוברים מצבים של שנה גודאי ה' עוד יעורר אותנו.

וכמו כן השנה מלמדת אותנו דברי תורה, שכשם שבשעת השנה האדם לא יודע מה מתרחש עמו והוא משפל מאוד - כך ישנם אדם זמנים של שפלות שנגרף לו שאין בו שום תועלת, ואז דוקא הוא זמן מעלתו הגדולה ביותר משום שאז הוא שפל. שהיסוד הזה של מעלת השפלות הוא 'דברי תורה', שהרי את השפלות אנו לומדים מהתורה שמלמדת אותנו שמעלתם של האבות היתה

'איך אני מתקן זאת?' שאלתי את הרב. הרב קרא לגבאי ובקש ממנו להשיג את מספר הטלפון של אותה המשפחה ולאחר כרבע שעה אב המשפחה עמד בפתחו. הגבאי בקש ממנו לבא למקרת בערב לבית הרב. קעת הרב הורה לי לשוב לביתי ולעשות תשובה כפי שמיא על מה שעשיתי והוסיף לומר לי שאם אני רוצה סייעתא דשמיא גדולה אצטרך להתגבר בכל כוחי למחל גם לבנם שצער אותי והורה לי לבא אליו מחוץ בערב.

אכן השתדלתי מאוד לעשות תשובה ומחקתי מלבי כל קפדה על כנס. כי הצרה שעמדתי בה גרמה לי כבר לא להרגיש את הכאב שהוא גרם לי. למחרת הגעתי לבית הרב ואחרי הגיע אבי המשפחה וכשהוא שמע שזהו אני מי שהזיק לו וזכרתי והבין שמטרת בואו הנה היא על מנת שימחל לי, הוא החזיר ואמר: 'באמת לא דענו מי הלשין עלינו ומי עולל לנו זאת, וכבר שנים רבות שיש לנו צער גדול מהמצצום בבית.

אבל כעת עומדת לפנינו ירישה גדולה שהיא בסכנו ולפי טענות כזב, רוצים לקחת לנו אותה, ועל כן אתמול קבלתי על עצמי קבלה טובה; להתחזק במדת החרוה, לכן' אומר האבא לרב: 'אני מוכן למחל ולותר, וזכותך זה שהקב"ה יעזר שנציליח במשפט' הרב ברח אותי שייצליח במשפט ועל אהר האבא התקשר לבנו והתפייסנו דרך הטלפון. האבא אף ברח אותי שלא תנוק דירתי ובקשתי ממנו את מספר הטלפון שלו כדי לבשר ולהתבשר בבשורות טובות.

כעת הרבתי להתפלל גם עליו שייצליח במשפט, והנה לא עבר חדש וישועתי הגיעה ואותו שכן החליט לעבר לגור בעיר אחרת וכן כבר לא היה מי שיתלונן עלי, כעבר כמה שבועות קבלתי טלפון מאביו של חברי שבשר לי כי הוא הצליח במשפט והואו רכש דירה רחבה וטובה כפלים ממה שהיה להם בתחלה, גם אני בשרתי לו על ישועתי. כך הפך ה' את תוהנתנו לשמחה על ידי תשובה ותקון המדות.

ג.ה.מ.צ.פת

הבית התרחב ואני ואשתי נשמנו לרוחה והיינו מאשרים מכר מאוד, אך לא דענו מה ממתין לנו... אהד השכנים - אף על פי שלפני הבניה קבלנו את רשותו - קעת כנראה הבניה גרמה לו קנאה וצרות עין, לכן הוא טען לי שהרחבת הדיירה מפריעה לו וכי הוא לא התכונן לאשר בניה גדולה כזאת, ובכלל, 'הבניה הזאת מכערת את כל הבנין'. למעשה הוא 'פקד' עלי לפרק את הבניה לפני שיסדר אותי לעיריה...

אני נתקפתי מדבריו בהרהר ובצער גדול ונסיתי לפיס אותו בכל דרך אפשרית; במלים טובות ובמחמאות, במתנות ובנקיון הבנין, אך הוא לא רצה לקבל את המתנות ושום פיוס לא הועיל, ולהפך מפעם לפעם הוא הראה לי כעס גדול יותר ואני חששתי מאוד מהיום שהוא ילק לעיריה.

בצר לי פיתי לביתו של אחד מגדולי ישראל דאז וצ"ל וספרתי לו את המארה הזה. הרב שאל אותי האם אני זוכר שעשיתי פעם עולה לאחד מחברי? למעשה עד אותו רגע ממש לא חשבתי כלל על תחלת הספור שלפניכם, אבל ברגע שעמדתי ליד אותו גדול ששאל אותי על התנהגותי - מייד התמלאתי בבשת פנים ודבור פי נעתק ממקומו.

הרב שראה את אי הנעימות שלי החל בחקמתו לנחם אותי ואמר לי, כל אחד יכול לטעות בטעויות ומי שזוכה הקב"ה מעמיד אותו על האמת במשך ומי חזיו במקום שייצטרך לקבל בעולם הוא בסיורים גדולים לאין שעור חלילה, לכן תמרה לתקן את מעשיך בלי הסוס ובושה. לאחר דברי הנחמה הללו ודברים נוספים שהרב אמר לי, פתחתי את פי וספרתי לו את כל מה שעולל לי חברי ואת התנהגותי כלפי הורתי שמסרתי אותם לעיריה ובגללי ביתם הקטן.

הרב אמר לי: אני מבין שהבן שלהם צער אותך אבל מה אשמים הורתי וכל משפחתך? כעת אתה מבין שאין שום ספק כי יד ה' היא זו שגורמת לביתך לעמד בסכנה להתקטן לחצי משום מדה כנגד מדה, כפי מה שאתה מספר בעצמך.

הוא לא וזה אותי כי במשך הזמן הזה גדלתי ועליתי מאוד במשקל, אבל כשעברתי למדרכה השניה הוא הבחין שמישהו מתרחק ממנו ולכן הוא התבונן בי והפיר אותי. הוא הסיער את רוחי בכך שהוא הביט בי והצביע עלי כשהוא פורץ בצחוק במתלוצץ ממני... הדבר פגע בי עד עמקי נשמת; והכניס בי כעס עצום עליו, 'לא מספיק מה שהוא עשה לי הוא רוצה גם לשפך את דמי לגמרי!'

החלטתי שהפעם אני לא אותר, לו רציתי לסבר אותו בכל דרך אפשרית, התאמצתי לקרר היכן הוא גר והתברר לי שהורתי הרחיבו את הדירה שלהם בלי רשיון, כך שחלק נכבד מביתם אינו חקי. בלי שום הסוס יצאתי קשר עם העיריה והלשתי עליהם.

תוך זמן קצר המשפחה שלו עברו מסכת של סורים ומשפטים וכעבר קשנה הרוסו להם חצי מהבית. עברתי ליד ביתו, הצבעתי על הבית וצחקתי בקול רם. אמנם לא בפניו של אותו חב, אבל (לצערי למעט) שמחתי מאוד בנזק שארעו להם. חשבתי לעצמי 'מגיע לו, וכמו שהוא הפיר לי את שמחתי גם לו תפר עכשו שמחתי'.

ובעצם כאן מתחיל הספור; כעבר מספר שנים וזיתי לבוא בכרית הנשואין, אבי וחמי קנו לנו דירה קטנה בקומת קרקע. תוך שנים מועטות כבר היו לנו שלשה ילדים והבית היה קטן עבורנו, מה גם שחשבנו שבשכילי ההמשך נצטרך בית גדול יותר.

היתה לנו אפשרות להרחיב את הבית לכפי שנים מגדולי על הצר שלנו, לאחר ברורים נודע לי כי אצטרך לשלם הרבה על הרשינות חוץ מעלויות הבניה, מה שאין באפשרותי לעמד בכל ההוצאות הללו. התעצפתי עם חבר טוב, והלה הסביר לי שאין לי מה לחשש לבנות בלי רשיון כי אין מלשנים לא אמונה להיות בעיה. ספרתי את הדברים לאבי וגם הוא היה בדעה כזו, לכן בקשתי רשות מכל השכנים וכיון שהם הסכימו לי תוך זמן קצר החלה הבניה, כשיעיל של אבי וחמי יחד עם כל חסכוני הרחבנו את הבית לפי שנים בגדלו בבניה איכותית ויקרתית מאוד.

מאמר השבוע - תלומות מתוקים

בשניתו של יעקב אבינו הראו ה' את נביאת חלום שלום ואמרו: 'תנו' (ברכות נ"ג) שתחלום של כל אדם הוא אהר משישים נביאות, וכל אדם ששן שבקעה ימים בלא חלום נקרא רע (ש"ה), כי אחד מהתקרים שד' עושה לאדם בעת שינתו, הוא תלומות שנותן לו - תלומות על ידם היכן נמצאים חרונתו לבו במשנה כל היום. וכן תחלום הוא מילשון חלון (ש"ה) וזהו מתחזקם, כי תחלום הוא שממני אפשר להשקוף ולגלות היכן האדם נמצא במדותיו ולמה הוא משימתו. ואדם שאין לו בשניתו את חסד החלום והי חסרון עבורו, יצו הראוי לאדם להתפלל לז' שיענה אותו תלומות קדושים, כדי שיענה שד' ויגלה לו בתלומות יסודות של דעת ה', וכמשהו היום יקנה לפתח את הדעת הזאת וילומות מנחה דעת גדולה בתורה ובעבודת ה'.

חדודים להוקים

- א. מדוע ה' התגלה ליעקב בחלום ולא בבית שם ועבר? ב. מדוע יעקב המשיך לישון גם אחרי שהבין שיש ה' במקום הזה? ג. מהו הקשר בין שנה' לישון' ששמותיהם דומים? ד. מהו ההסבר המלא לסתירה בדברי חז"ל שהלילה נקרא לשנה' וללמוד? ה. מדוע הפליגו חז"ל להזהיר דוקא על למוד דיושב, ב"ב.

ספר יחיאלום@gmail.com

מתיקות השבת

יר"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פעיה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאזוע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

מתיקות הויסנים

ה'ד שנברתה מפני פגיעה בוזלת!...

למערכת גליון 'מתיקות השבת', באמתחתי ספורי מחריד שארע עמי בבחורתי:

בהיותי בחור בישיבה גדולה, כשעליתי לועד המישי, התפתחה מריבה קשה בין חברי החדר שלי לבין חברי החדר הסמוך. כאשר בחורי החדר הסמוך לנו, רצו לקבל את החדר שלנו שהוא יותר מאורך ונאה, וחברי החדר שלי עמדו על כך שכיון שתפסנו חדר זה אין סבה שנעבר ממנו, המריבה הייתה קשה ואיימה, כאשר פלטיאל (שם משאל) מחברי החדר הסמוך עמד בראש מערכת המריבה והיה מלכה אותה באופן קשה ביותר.

טעות הייתה לי - שאח"כ התברר לי שהייתה זו טעות גדולה מאד - שמכיון שהבנתי לפי שקול דעתי [וכנראה בגלל הפגיעה שלי] שחברי החדר שלי הם הצודקים, לכן פעם אחת הבעתי את דעתי במריבה זו, ותפסתי צד בעד חברי החדר שלי נגד החדר הסמוך. אמנם כיון שמשטבעי אני אדם חלש, לא הכנסתי ראשי למריבה הקשה הזאת, ואף נזהרתי לישל לשונא אף אחד מהחדר הסמוך כולל את פלטיאל, אבל כל שאר החבורים משני חדרים אלו היו פוגעים זה בזה ומשפילים זה את זה. כנראה שמשמים אהבו את השתיקה שלי, ועוד בתוך חדש אילול זכיתי לסגור ונארט עם משפחה מכבדת.

באותו שבוע, אחד מחברי החדר שלי שבפגע קשות מפלטיאל, נקם בו ולקח מהסיד שעמו סידו בישיבה, ובלילה שפך ממנו על חליפתו ומגבעתו שעמדו על המתלים.

למחרת בבוקר, פלטיאל נגש אלי בעת שאני אוחז בין הנחת תפלין שלי ד' לתפלין של ראש ונרק לי משפט קצר ותכף נעלם! הוא אמר לי 'אתה עוד תסבל!...'! לא הבנתי על מה ולמה הוא אומר לי כך, רק הבנתי שפנראה עשוי לו משהו, והוא חושש שזה אני, אז לא ידעתי מה עשוי לו ולא יכלתי לדבר קצת, שכן נססס בהלכה: 'השח בין תשי' לתשי"ר עברה היא בידו', ואחרי שהנחתי תפלין שלי ראש לא ראיתי אותו, הבנתי שפנראה בנסוף לשנאנו הכבושה אלי כאחד מהשך המעשה בכבודי!

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

לשם מה המלאכים עולים ויורדים בסלם?!

העיר ואת הצאן שלהם, ולפנים יעקב חפר בכאר שבע באר עם יצחק אביו להשביע ולהרוות את העוברים ושבים [והו 'באר שבע' - 'באר להשביע'].

'וראשו בבית אל' - ששם בנה מזבח וקרא לו "אל", ואף יעקב עצמו נקרא בשם "אל" (מגלה יח.), כלומר: שהוא תקיף וחזק ומפרסם רוממות האל בעולם. וגם יסדו האבות את מצות 'מקוה' לכל הטמאים, שלמדום לטבל בבארות שחפרו, ובהם הטבילו את הגרים שגירו.

מה העלו המלאכים בסלם?

וצפה יעקב במחזה הסלם, וראה שנבראו מהלמוד והמצוות שלו ושל אבותיו מלאכים, שכל אחד מהם מעלה בידיו על הסלם את התורה והמצוה שנברא ממנה: 'מלאכי-החסד' היו נושאים את הבארות שחפרו האבות, שבהם קימו חסדים רבים, וכן את שדות ופרדסי יצחק שנטעם בכל מקום כדי להתחסד עם העוברים ושבים ולהשביעם על ידם; 'מלאכי-הותור' העלו את הבארות 'עסק' ו'שטנה' שגנבו הפלשתים לאבותיו, שבהם קימו האבות את 'חסד הותור' שותרו עליהם ולא נכנסו למחלוקת; 'מלאך העקדה' שדרכו עבר דבר ה' לאברהם בעקדת יצחק, היה נושא ומעלה את 'מזבח העקדה', עם המאכלת, והאיל עם השופרות שבקניו.

המלאכים מעלים את הכרובים לבית המקדש...

'מלאכי הקרבנות' היו מעלים את המזבחות שבנו האבות ואת הקרבנות שהקריבו עליהם. וכן העלו את המצוה הגדולה שהתזיר אברהם את גרושתו הגר מרחמנותו עליה, ומפח מצוה גדולה זו זכינו לפרובים בבית המקדש, שכשישראל עושים רצונו של מקום הם מתקברים, כנגד אברהם ושרה, ואם לאו,

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה...", אמר רבי יוסי בן זמרא: הסלם הזה עומד בכאר שבע ואמצע שפועו מגיע כנגד בית המקדש וסופו בבית אל (כ"ה רש"י).

לכאורה קשה, מדוע הראה ה' ליעקב חלום כזה תמוה - סלם שרגליו בכאר שבע ושפועו במקרק כה רב עד מקום המקדש שבירושלים, ואלו סופו אינו רחוק, אלא הוא בבית אל הסמוכה לירושלים? ועוד, שכיון שהעקר הוא שבבית המקדש הוא תחת הסלם, א"כ מדוע לא הראהו סלם שעומד וקוף, ובית המקדש תחתיו?

עולים ויורדים לבית המקדש בסלם...

אלא יש לפרש, שבמחזה הסלם ראה יעקב היאך כל מעשיו ומעשי אבותיו שנעשו בכל מקום בארץ ישראל - נקבעים במקדש, וזהו 'מלאכי אלקים עלים' - שהיו עולים מתחלת

הסלם הינו מבאר שבע [-ששם עמדו רגלי הסלם], ומעלים משם את כל המעשים הטובים לאמצע הסלם, הינו לבית המקדש [-שאמצע הסלם היה כנגד מקום המקדש].

'ויורדים בו' - אלו מלאכים אחרים שירדו מראש הסלם, הינו מבית אל [-שראש הסלם היה שם], והורידו משם את כל המעשים הטובים לאמצע הסלם הינו לבית המקדש. וקבעו בבית המקדש את כל המעשים הטובים שהעלו מבאר שבע והורידו מבית אל אליו.

המקוה של יעקב אבינו...

ומה הם המעשים הטובים שעשו האבות שהעלו והורידו המלאכים לבית המקדש? בכאר שבע יעקב עסק בחסד, כמו שתרגם יונתן: שכשגלל יעקב אבינו את האבן מעל פי הבאר היה הבאר שופע מים למשך עשרים שנה, והיה יעקב עומד ומשקה את אנשי

מקדש הקדשים, לטהר בהם את זרע האבות מכל הטמאות.

מה מחפש עשו על הסלם?

איתא בתנחומא (ויצא ב) על הפסוק: "והנה מלאכי אלקים עלים יורדים בו", א"ר ברכיה: מלמד שהראהו ה' לעקב שרו של אדם עולה ויורד. ואפשר לפרש שהסלם היה דומה למשקל, שמצד אחד יעקב ראה את המצוות שלו וכנגדו את העברות של עשו וישמעאל, וזה "עולים" - שהמשקלת היתה עולה מהמצוות, "ויורדים" - שהמשקל היה יורד מהעברות.

ובאמת תחלה עלו ד' אמות העולם שרי יין מדי פרס ואדם, והקריעו את הפך. אבל לאחר מכן הגיע יעקב ובניו עם עסק תורתו וקיים מצוותיו, והמלאכים הללו הכריעו את המשקל ו'הטו כלפי הסד'. [עוד ראה יעקב את אנטונינוס, שהוא מזרע עשוי, והכניעו תחת רבנו הקדוש שהוא מזרע יעקב].

להוריד גשמים, ואלו מלאכי האלקים שראה יעקב בסלם.

היאך מתקפלת כל ארץ ישראל תחת אדם אחד?!

וזהו שאמרו חז"ל (הליו צא): שקפל ה' את כל ארץ ישראל תחת יעקב, פרוש: שכל המעשים הטובים שעשו האבות בכל ארץ ישראל, הכל קבץ ה' אל מטתו של יעקב אבינו, והראהו בחלומו שכל המעשים הטובים הללו נקבעים בבית המקדש. והמצבה שהורידו המלאכים מבית אל לבית המקדש נקבעה לאבן השתיה.

ובזכות מצות בארות החסד של האבות שנקבעו בבית המקדש, נזכה למעין שעטיר לצאת מקדש הקדשים ולטהר את כל הטמאים (כמובא ביזמא עו), שבזכות שאבותינו חפרו בארות מים להיטיב עמיהם לרבים, מדה כנגד מדה - יוציא לנו ה' מעין מים

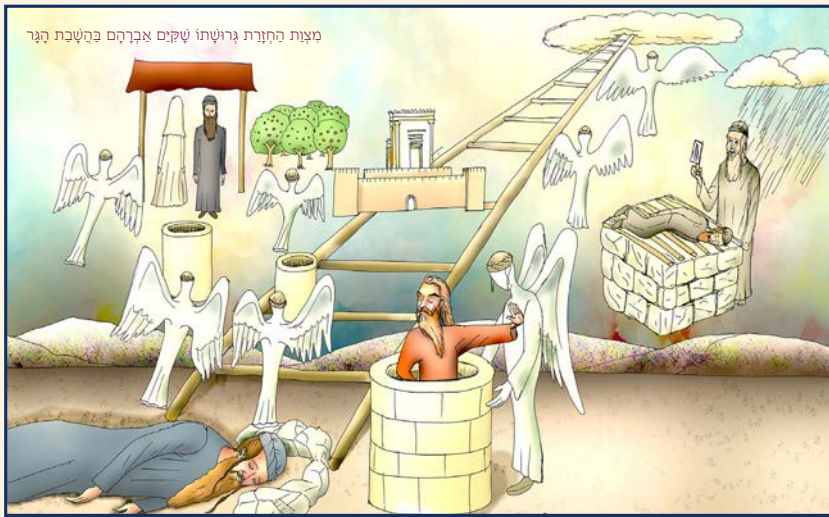
פניהם הפוכים, כנגד אברהם והגר שבגדה באברהם ובדרכו. וכן העלו את שאר המצוות והתורה של האבות - ואת כלם קבעו המלאכים לדורות.

ניסו כי שמן רבים כים הכנרת...

ולאידך, מלאכים אחרים הורידו את המצבה של יעקב עם השמן שיצק עליה בבית אל, ושאר הניסוים הרבים שעשה שם, כדאיתא במדרש (ב"ר עח טו): אמר ר"ח: כל מי שהוא יודע כמה נסוים נסד יעקב אבינו בבית אל יודע לחשב את מי סבטי... - וגם אותם קבעו במקדש.

עוד ראה יעקב בחלומו ששר של גשם מעלה מבאר את המים לעננים, ומשם "יורדים בו" - משם יורדים גשמים לעולם, בזכות יעקב שגלל את האבן מעל פי הבאר לשם חסד. וכן איתא בתענית (כ): "תהום אל תהום קורא לקול צנוריה" - זה מלאך של מים תחתונים שמעלה אותם מעלה וקורא למלאך העליון

מתיקות חלום יעקב

מצות התורה גרשתו שקים אברהם בהשבת הגר

יעקב ראה בחלום סלם שהיו רגליו בבאר שבע, אמצעו בירושלים בביהמ"ק וסופו בבית אל (רש"י).

ובזה הראהו ה', את זכותו הגדולה ע"י מעשיו ומעשי אבותיו, שבזכותם יש לנו את הגשמים וכל הטובות (רמב"ם), וכך ראה יעקב; שהמלאכים נושאים את הבארות שחפרו אבותיו, ואת הבאר שהוא גלל את האבן מעליה, שהכל עשו כדי להשקות בהם את הבריות.

נקבעו תחפיה, ובזכות מי בארות אלו יורדים לנו הגשמים, ועל שם סדה יצחק נטע שלמה המלך נטיעות של פרות ונהב בחצר ביהמ"ק. וכשנפגש יעקב עם עשו, הציע לו לחזר בתשובה, ואז זכה שיעלו המלאכים אף אותו בסלם. ויחשב בביהמ"ק לדורות. כי רצה יעקב להשיבו בתשובה כרצון יצחק אביו, אבל עשו סרב לךר והפסיד עולמו.

באמצעו של הסלם.

ומלאכים אחרים היו מורידים מבית אל (ששם ראש הסלם) את האבן שמשח יעקב למצבת בית אלקים, ואת מזבח עקדת יצחק, ושאר המצוות שעשו אבותינו בבית אל, וקבעוים בביהמ"ק לדורות עולם.

ומצבת יעקב נקבעה לאבן השתיה, והבארות

וגם נשאו את הבארות

עשק ושטנה שגלו מהם הפלשתיים שעשו בזה האבות חסד-הותור שלא רבו עמם על כה, וכן היו נושאים את השדות שנטע יצחק אביו להשביע בהם את הבריות.

וגם נשאו את המזבחות שבנו להקרבת קרבנות, והיו מעלים אותם מבאר שבע (ששם רגלי הסלם), וקובעים אותם בביהמ"ק (שנמצא

רבנו של עולם, זכני ברחמיך ללבק במעשי אבותינו, ואָנֶה שְׂכַל מעשי הטובים יֵעָלוּ ויִחַקְקוּ לפני כִּסֵּא כְבוֹדְךָ לְדוֹרוֹת עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהָרֵאָתָּ לְעֵקֶב אָבִינוּ בְּחֻלּוֹמוֹ שֶׁהַמַּלְאָכִים מַעֲלִים בְּסֵלֶם אֶת הַמַּצּוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּבָאֵר שֶׁבַע [שֶׁשֶׁם עֲמָדוֹ רִגְלֵי הַסֵּלֶם], שֶׁהֵם הַבְּאֵרוֹת וְהַשְּׂדוֹת שֶׁכָּרוּ וְנָטְעוּ אוֹתָם כְּדִי לְהִיטִיב לְפָרִיזוֹת, וְכֵן יֵעָלוּ אֶת בְּאֵרוֹת 'עֵשֶׂק' וְשִׁטְנָה' שֶׁעָשׂוּ בְּזֶה 'חֶסֶד-הַתּוֹרָה' בְּכֶךְ שֶׁנִּמְנָעוּ מֵלִיבֵי עִם הַפְּלִשְׁתִּים שְׁגֻלוֹם, וְעוֹד יֵעָלוּ אֶת הַמַּבְּוֹחֹת שֶׁבָּנוּ בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב קַרְבָּנוֹת מִתּוֹךְ הַכֶּרֶת הַטּוֹב שֶׁהֵימָּה לָהֶם אֱלֹהִים.

וכן ראה בחלומי שהמלאכים מורידים מבית אל [ששם היה ראש הסלם] את המצבה שמשחה יעקב בשמן, והודה לך אז על השכל הבריא [הדומה לשמן] שנתת לו, כדי שייכל לעסק בתורתך ולהתבונן בתסודה. וכן היה מביאים את כל מעשיו ומעשי אבותיו הטובים ועסק התורה לשמה של להם - וקובעים אותם בבית המקדש [ששם היה אמצע הסלם].

והמצבה הזאת שעשאה יעקב לבית אלקים, אותה קבעת לאבן השתיה, והבארות וקבעו תחמיה ומקם עתיד לצאת מעין מבית קרשי הקדשים לטהר סמאים. ובכוח מצות החסד שעשיתה בשדה יצחק שהוציאה לבית המקדש, נטע שלמה המלך מיני מגדים של יוקב בחצר העזרה. ובכוח דברי יעקב שאמר לפניך "וכל אשר תמן לי עשר אעשרנו לך", וכינתנו במצות תרומות ומעשרות בירושלים.

כן אָנֶה תְּמִיד לְעֵסֶק בְּמַעֲשֵׁים הַטּוֹבִים בְּעֵינַי, וְאֶתְרַחֵם מִדְּרַכֵּי הַפְּלִשְׁתִּים שֶׁהֵם בְּעֵלֵי 'עֵשֶׂק וְשִׁטְנָה' - שֶׁנֶּאֱמַר וּמְחַלְקוֹת, שֶׁבָּהֶן נִשְׁלָו חֲזוֹנוֹ וְשִׁמְעֵי אָחִיו, עַד שֶׁנִּכְשְׁלוּ בַשְּׂפִיכּוֹת דָּמִים בְּכֶךְ שֶׁהַתִּירוֹ זֶה דָּמוֹ שֶׁל זֶה, וְהַקִּימוּ מִזִּבְחַן לְעִבְדָּהּ יְיָ, וּבָאוּ לְגִלְזֵי עֲרִיזוֹת רַחֲמַי.

קנאתך בו היא גם לשם שמים אם לאו, והאם אני בעצמי נגיע במדת הקנאה.

עוד רמז לו בזה שהזכיר לו את בית לחם, שיש לו להכיר טובה לך נכד יהודה שנתן לזקנתו של שאול - רחל, להקבר בחלקו, שהרי בית לחם היא בחלקו של יהודה.

אבל שאול כעס מאד כששמע מיונתן שאשר לו שלא להשתתף בסעודת המלך, ואף רצה להרוג את בנו יונתן כשהגן על דוד.

איך משפרים את המדות?

ועל זה סכם יונתן עם דוד, שאחר הסעודה ישלח חצים לעבר דוד, שקהם ירמו לו היכן הוא אוהו בעבודת המדות, כי החצים הנורקים מהקשת רומזים על המדות היוצאות מנפשו של האדם. וסכם עמו שישלח נער שיאסף את החצים, כי כשאדם מגלה בעצמו מדות רעות ראוי לו לקחת חבר טוב שיעזר לו לשפר את מדותיו.

להכיר בחסרונות...

וכך אמר יונתן לְדוֹד: "אם אמר אמר לנער הזה החצים ממך והנה" - אם המדות הרעות של האדם הם ממנו והנה, כלומר שהם גלויות לפניו כאלו הם מנחות למולו, והוא מכיר בחסרונו זה ומתחרט על מעשיו הרעים, אזי "קחנה ובאה כי שלום לך" - כלומר יש לו תקנה לתקן את מדותיו.

"ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה" - אם המדות הרעות של האדם הם "ממך והלאה" - כלומר שרחוקה ממנו ההפרה במדותיו הרעות ואינו מרגיש בחסרונו, "לך כי שלחך ה'" - כלומר מצבו גרוע כ"כ מפנין שאינו מודע לצרותו הרוחנית, וראוי לו אפילו ללכת לגלות, אולי כך יתקנו מדותיו.

השתיקה שומרת מהכל!

יונתן מגיע לסעדתו של אביו שאול. והנה שאול היה יכול לקנות שלמות בסעודה זו, אבל הרוח הרעה שבו הסיטה אותו לקנאה נוראה בדוד. ובכל זאת, ביום הראשון של ראש חדש כששאול לא ראה את דוד הוא שתק ולא דבר מאומה, כי הבין שלבו מצף בסענות על דוד, ועל אף שהם נראות לו צודקות, אבל בודאי כל דבור שיבדק קעת יגבע ממדת הקנאה על דוד. לכן סגר את פיו, ובאותו יום זכה אכן להשמר מדבורים רעים.

אמנם, ביום השני כשראה שדוד לא הגיע לסעודה, שאל: "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם?", כי אע"פ שקנא בדוד, הבין מאידך שרק הוא יכול לשמחו, ולכן רצה אותו לידו בעת הסעודה.

ירושת קנאה...

"ועני והונתן את שאול, נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית לחם", כלומר דוד בודק את מדותי שקאו לי מאבותי, שהרי 'בית לחם' הוא מקום קבורת רחל, אם בנימין סב שאול, שבה כתוב: "ותקנא רחל באחתה", וזו היתה קנאת סופרים לשם שמים, והוא בודק האם

איתא בגמרא (פסחים סח): רב ששת כל ל' יום היה חוזר על תלמודו, והיה נשען ועומד על מזוזה הדלת ואומר: שמחי נפשי, היות ועבורך קראתי מקרא ועבורך שנית! הינו, שהיה משנן את למודו ושמת ומודה לה' ביום זה על כל מה שזכה ללמוד וללמד באותו חדש.

כי ראש חדש הוא יום של חשבון נפש וזמן להתבונן עם תם החדש החולף ובא החדש הנוכחי - מה היו מעשי בכל החדש שעבר; האם עמדתי בניסיונות שהצבו לפני אם לאו; האם מלאתי את זמני בתורה ומעשים טובים, או שבפולתי את זמני על דברי הכל...

ולכן המלכים וכמותם שאול המלך, היו עושים סעודה בראש חדש. מפנין שהצדיקים קונים שלמות בעת אכילתם, כשמרגישים את נעם ה' במאכלים.

אהבת דוד ויונתן

יונתן בן שאול היה נאמן מאד לך דוד מלבנו, על אף היות דוד אדם רדוף והמלוכה והכבוד עדין לא היו בידו. וכן דוד היה נאמן מאד ליונתן, ובין שניהם שררה אהבה עצומה מאד, עד שאמרו חז"ל (אבות ה'ט): כל אהבה שאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם, וזו אהבת דוד ויונתן.

וכל כך למה? כי דוד אהב את יונתן מצד הכרת הטוב, ויונתן אהב את דוד על שהוא היה המחנך שלו, שהיה מאלפו במדות טובות - לסור מדרךים לא טובות שרואה באביו, ולדבק בדרך הישר.

למוד מהמלך הראשון...

והנה ברור הדבר, ששאול המלך אינו אדם כשאר בני אנוש, והיה בעל מדרגה גדולה ביותר, אלא שרוח רעה עטתה אותו כלבדש שאינו הגון, והיא שהסיטה אותו לרדף את משרתו הנאמן - דוד - לחנם. והקב"ה עשה זאת במלך הראשון של עם ישראל, כדי ללמדנו כמה גרועות הם המדות הרעות ומה קשים תוצאותיהן, שבגינם נחם ה' כי המליך את שאול ונפסקה המלכות מזרעו.

בדיקת 'גנים' במדות...

גם בעתות הקשות שהיה דוד נרדף משאול, היו עוסקים דוד ויונתן בתקון המדות. יונתן אומר לְדוֹד: מִחַר בְּסַעֲדַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ לַתִּגַּיִע לְסַעֲדַת אָבִי שְׂאוּל, וְאֵנִי אֲשַׁב שֶׁם בְּסַעֲדַת וְאֶרְאֶה אֶת מַעֲשֵׂי הַטּוֹבִים וְהָרָעִים שֶׁל אָבִי, וְאֶכְתֹּב אֶת עֲצָמֵי הָאֵם גַּם אֲנִי נִגְוֵעַ בְּמַדּוֹת הָרְעוֹת שֶׁאֶרְאֶה בו.

טוב שהלך לשם, כדי להבחין במדות הרעות הללו ולהתרחק מהם. ועוד, שדרך זה יוכל להבחין במדות הטובות שבדרך וידבק בהם.

“עד דוד הגדיל”, וכל זה נעשה משמים, כדי שיונתן יגדיל את דוד המלך וגם יונתן גדל דרך כל זה לשלמד מכך כמה טובים הם מדותיו של דוד וכמה יש להתרחק מהמדות הרעות.

החצים שכל אדם יורה...

וכל אדם צריך לבודק עצמו אלו חצים יוצאים ממנו - חצים של גאווה, קנאה, שנאה, כעס, תחרות, מלים הרומסות את החברה, ושאר מיני חצים רעים. ואדם לא מבחין כלל בצורת הנוצרה הזאת, מפני שאין רצונו כרצונו ה', אלא הפך רצונו ה' רח"ל.

על כן יש להתחזק בהכנעה לפני ה' ולפני תלמידי חכמים המלמדים את האדם מדות טובות ודרכים ישרות, ולהכנע לפני חבריו וכני ביתו.

כשראה יונתן את המדות הללו שבאביו הצטער מאד, כי הבין שאף בנפשו קנאות מדות אלו, ולכן, ירה שלשה חצים כנגד המדות הרעות שבאדם שיש לו מהעבר מימי לדותו, והמדות הרעות שיש לו בהנהגה, והרע שעלול לרכש בעתיד. ו"היונתן ודוד ידעו את הדבר", היה ברור לשניהם המכון הזה שבירת החצים.

וכשנפגשו אח"כ דוד ויונתן, וישתחו שלש פעמים וישקו איש את רעהו, דוד השתחוה ג' פעמים משתי סבות: א. כדי להודות ליונתן ולהכיר לו טובה על שהציל את חייו; ב. כדי ללמדו שהדרך לתקן את מדותיו היא ע"י הכנעה וכריעת בדרך לפני ה' ולפני עבדי ה'.

איך מעריכים את הטוב?

“ויבכו איש את רעהו”, יונתן בכה מצער הדול שגלה את המדות הרעות הללו, ולא הבין מדוע היה צריך ללכת לאביו ולגלות את הרע הזה, שהו דבר מצער מאד. אבל דוד הסביר לו שהיה זה דבר

המשך מתיקות הגיסים

מחברי החדר של שונאיו - הוא גם קנא בי שבאתי בברית הארוסין. בפרט שאני צעיר ממנו בכשנה וחצי; נכנסתי לביהמ"ד לתפלת שחרית, והמשכתי את סדר היום כרגיל. לפתע... דקות ספורות לפני סוף סדר בקה, פשטני עדין יושב רכון על הגמרא, אני חש ברזל שנוגע בלחי הימני שלי, וכן רגע אני מבחין שפפאה הימנית שלי נופלת על ברלי... הסתובבת בהלם ובבהלה גדולה וגלית את פלטיאל עומד מאחורי כשחיוק שטני על פניו ומספרים בידו, הוא פשוט גור לי את הפאה הימנית...

נפגעת עד עמקי נשמת, פני הסמיים ודמעות עמדו לרדת מבין עיני, ומיד עלתה בלבי הדאגה הנוצרה איך אשא פני לפני המשפחה עמה המדוכתת כשיש לי רק את הפאה השמאלית, נכנס בי טרוף הדעת ונבלבל נורא, אך נוהרתי שלא לעורר מהומות, יצאתי מביהמ"ד כשיכל הלומודים עומדים המומים ממארע זה ומסתכלים עלי, ופשטני מבטיש מאד, רתי לחדי ונגלתי שם את עצמי ופראתי בכבי תמרוהם...

לאחר כרבע-שעה של כבי בלתי יספסם, הרגשתי שכחי נחלש, וחשבתני שכדי שלא אהיה לחוכא ואטלולא אני מקרר לגור גם את הפאה השנייה, ורק עשיתי.

לפתע אני שומע בעיטה עזה בדלת ופלטיאל עומד מאחוריה, הוא פונה אלי בסערה ואומר לי: נו, הנה שנה להתחיל אתי!... הבנתי שוב, כשנראה עשו לו משהו אך לא ידעתי מה, כשתי דקות לאחר מכן הגיעו כל חברי החדר שלי, ואחד מהם ספר לי בצער כי בגללו ארע לי הדבר הזה, מאחר והוא שפך סיד על בגדיו של פלטיאל, ופלטיאל חשד שזה אני. יומים לאחר מכן נודע לארוסתי מה שארע לי והיה לה צער גדול מכך אך בחסד ה' השדוך המשיך כרגיל.

בחדש טבת כשעדין עמדת בין הארוסין לחתנה, פלטיאל התאסר, ביום שלאחר ארוסיו הוא הגיע לישיבה וחלק כללם סיגרייה, וכשאני עברתי לידו בקלתי ממנו... אגרוף! כנראה שהוא לא הסתפק במה שחתנו לי את הפאה... אבל אני שתקתי וספנתי את העלבון והמכה. בחדש אדר נכנסתי בשעט"מ לחפה, פשטני מבטיש מקף שאני נוטל פאות... בחפה שלי היה ברור לכלם שנמחלו לחתן כל עונותיו, אחרי ביושט כאלו שספגת... ולקאורה כאן הסתים הספסר, אך אני כן.

כעת ברצוני לספר מה ארע עם פלטיאל, שמשפטו

לא אחר לבוא, כדי להביא מכך לקח לקוראים כמה נורא דין שמים שהאדם נשפט על מעשיו. בקרט בדברים שקאלו שבין אדם לחברו, וכמה צריך להתרחק מפגיעה בזולת בכוחו מן האש:

פלטיאל נסע להתארח בשבת בבית משפחת ארוסתו, הוא נסע עם רכב ששכר, כשאחיו נוהג והוא יושב לידו. הם נסעו בכביש ראשי במהירות, פלטיאל יושב נוח על הכסא כשידו הפנימית משטת מחוץ לחלון וסיגריה נמחת בין אצבעותיו, ואז אחיו הנהג דהר במהירות ושהה חלף בצמוד ליד משאית, ידו של פלטיאל שהייתה נמחת מחוץ לחלון נהבטה במשאית ונחבלה קשות.

פלטיאל הובהל במהירות לבית החולים הסמוך, כשדקדקו אותו הרופאים החליטו פה אחד שיש לכרות את ידו, בלתי ברירה פלטיאל אשר זאת, ונכתרה ידו... רח"ל.

אתם שמים לב? אותה יד שכתרה לי את הפאה והעניקה לי מכת אגרוף, קעת איננה... את אט הפאות חזרו לי, אבל ידו של פלטיאל לא חזרה מעולם; ולא זו בלבד, אלא כשארוסתו שמעה מכך היא בטלה את השדוך לאלתה ושמתוהו והפכה לתונה, והתקיים בו ענש של 'כאשר זמם', שהרי בהתנכלות שהתנכל אלי הוא הניח את השדוך שלי בסכנה. א"כ הוא זמם להפר לי את השדוך, וקעת השדוך שלו התבטל.

במשך זמן רב לאחר מכן הוא לא יכל להניח תפלין בכחות עצמו, כנראה כענש על המשפט שאמר לי בעת שאחזתי בין נחת תפלין שלי; יד לשל ראש - 'אתה עוד תסבל', שבמשפט זה התחיל התנכלותיו כלפי. כששמעתי מהמארע הנוצרה הזה התקשרתי אליו, והשכרתי לו שוב מה שכבר עבר נסיתי להסביר לו: שלא אני הוא זה שצבעתי את בגדיו, ולחנם הוא התעלל בי - מתוך כוונה להביאו לידי חרטה על הנהגותיו הנלוזה, שהיה פשוט לי שהיא הסבה לצרה שפקדה אותו.

אבל הוא לא הביע חרטה, והכעת פניו העידו שאינו מאמין כלל בהשגחת ה' ושהדבר נעשה לו מדה כנגד מדה. הכרחתי לסים את השיחה עמו בפני נפש, כשקבלי רחמים על מסכן שכזה שאפילו לא מבין מה שרש צדו.

לפני כשנה וחצי, שתיים-עשרה שנה לאחר אותו מארע, צלצל הטלפון בביתי, הרמתי את השפופרת. היה זה פלטיאל על הקו, בלתי לישלמו, הוא ענה

לי: שמר לו מאד בחיים ועד היום הוא רוק, מפני שקל מ' ששומע שידי הימנית היא מלאכותית אינו רוצה להשתדך עמו. 'פעת' הוא אומר, 'אני מבין כברו שהתנהגותי הרעה כלפיך גררה לי את המצב השפל הזה'.

ואז הוא פונה אלי בקול כבי ומתחנן שאמחל ואסלח לו, 'אני נודא מוחל' השבת; 'אני חושב שהדבר שעמד בעקרבך הוא שלא רציתי להכניע לפני ה' ולהבין מדוע באה לך הצרה הזאת, כי אני מחלתי לך כבר כששכבת בבית החולים, אך כנראה כשראו משמים שאינך נכנע לפני ה' ואין חרטה מצדך על מעשיו - לכן מנעו ממך אור בחיים, ונודאי זה מאהבת ה' אליך שרצה להשיבך למוטב. ומיהום - ס'מתי את דברי - 'אני מבטיח להתפלל עליך יום-יום למשך חמש דקות עד שתמצא את זיווגי! 'תודה רבה' מעמך הלב נשמעה מעבר לקו מפיו של פלטיאל, ואני קמתי את הבטחתי.

לאחר כחודש שוב מצלצל הטלפון בביתי, ומעבר לקו אני שומע את פלטיאל כששומחה נכרת בקולו. 'יש בשורות טובות? שאלתי, 'כן' עונה פלטיאל, 'היום אני סוגר 'וארטי', ואהה האדם הראשון שאני מבשר לו על זה; אשמח מאד לאותך, אבל אתה ח'ב לשמוע משהו, הוא הוסיף ואמר, 'כפה לנחש מי הם משפחת הפלה? לא ידעתי לנחש, אך מיד הוא אמר: 'משפחת הפלה הם לא אחר ממשפחת ארוסתי' לשעבר, ארוסתי אף היא נשארה נזקה עד היום; כנראה שזה השדוך האמתי שלי ומתברר שהקב"ה רחם עלי ושומר לי את השדוך עד שאשוב בתשובה, וכעבר יומים משיחתנו ששוחחנו לפני חדש העלו שוב את ההצעה, והשדוך חזר...

על המקום, עלה לי בס"ד פסוק בתהלים שבו אפשר למצוא את כל מאורעותיו של 'פלטיאל', וכן ארמתי לו: 'אלהי פלטיאל' מיד רשע מכף מעול וחומוץ' - זוהי תפלה שלא לעשות מעשי עולה, וכן לא נפסדי את הדי... 'כי אתה גחיי מבטן, מבטיחתי - ה' הוא המבטח של האדם, ואפילו אם התנהג ברשעות, כמ"ש 'רבים מכאובים לרשע', אבל 'הבוטח בה ה' יחסי' סובבנו'. כמו שארע כאן עם פלטיאל, שה' הקיזר לו אות אשת נעוריו, שהיא השדוך האמתי שלו שנגזר עליו ארבעים יום קדם שנוצר.

בחסד ה' לפני כחודשים וכה פלטיאל לבת בכורה! (הפרטים שמורים במערכת מפאת כבוד המשפחה)